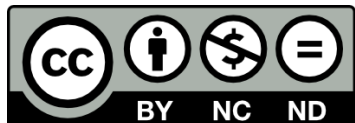

Γλώσσα του Σώματος και Λόγος: Η Συμβολή του Θεάτρου στην Εκπαιδευτική Πράξη

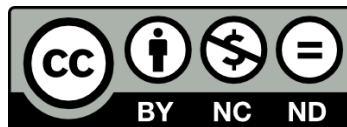
Ενότητα 4: Ανάπτυξη θεατρικών χαρακτήρων: μέλη του σώματος και συνδυασμός δράσεων

Ευαγγελία Παπαγεωργίου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

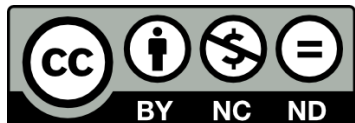
Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ανάπτυξη Θεατρικών χαρακτήρων: μέλη του σώματος και συνδυασμός δράσεων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

---

1. Ανάπτυξη θεατρικών χαρακτήρων: μέλη του σώματος.
2. Συνδυασμός δράσεων.

Σκοπός ενότητας

- Οι φοιτητές/τριες να ορίσουν σχέσεις θεατρικών χαρακτήρων μέσω της πλήρους χρησιμοποίησης του σώματός τους, της φωνής και του διαλόγου τους και αντιδρώντας στα ερεθίσματα που τους δίνουν οι άλλοι θεατρικοί χαρακτήρες.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**Ανάπτυξη θεατρικών χαρακτήρων:
μέλη του σώματος.**

Μέλη του σώματος

- Το γκρουπ χωρίζεται σε δυο μέρη. Οι μισοί κάθονται και κοιτούν και οι άλλοι δουλεύουν. Οι παίκτες σηκώνονται και κινούνται στο χώρο. Ένα μέλος του σώματός τους θα «κατευθύνουν» τον χαρακτήρα και την κίνησή τους, π.χ. οι ώμοι κατευθύνουν την κίνηση του χαρακτήρα. Κινηθείτε ελεύθερα στο χώρο ελέγχοντας τους ώμους. Κάνετε τους ώμους να ελέγχουν όλο τον χαρακτήρα. Τι είδους άνθρωπος είναι αυτός ο χαρακτήρας; Πώς τον λένε; Πόσων χρόνων είναι; Τι δουλειά κάνει; Τι «στάση» απέναντι στη ζωή έχει; Κάνετε αυτή την άσκηση με τρία διαφορετικά μέρη του σώματος: τους ώμους, τη λεκάνη και τα γόνατα. Συζητάμε όλοι μαζί σχετικά με τα χαρακτηριστικά των χαρακτήρων που είναι ενδιαφέροντες.

Αγάλματα

- Οι ίδιοι παίκτες ακινητοποιούνται, γίνονται 'αγάλματα', συνδέοντας τη στάση τους με το μέλος του σώματος που χρησιμοποίησαν στην προηγούμενη άσκηση. Κάθε ένας παρατηρεί τον εαυτό του και με βάση τους συνειρμούς που κάνει, αποφασίζει ποιος είναι, πού είναι, σε τι δραστηριότητα εμπλέκεται και τι είδους συναίσθημα νοιώθει. Οι ερωτήσεις που θέτει κανείς στον εαυτό του-επινοημένο ρόλο είναι:
  - Πώς είμαι; (Παρατήρηση της σωματικής στάσης).
  - Ποιος είμαι;
  - Πού είμαι;
  - Τί κάνω;

Μέλη του σώματος και αγάλματα (συνέχεια)

- Στη συνέχεια, οι υπόλοιποι μισοί παίκτες που ήταν θεατές ξεκινούν τις ασκήσεις που εκτέλεσαν οι προηγούμενοι παίκτες: τα μέλη του σώματος και τα αγάλματα.
- Τελειώνοντας οι παίκτες από την άσκηση, ακολουθεί αναστοχασμός πάνω σε αυτήν και τα προβλήματα που αντιμετώπισαν κατά την εκτέλεσή της.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Συνδυασμός δράσεων.

Συνδυασμός δράσεων I

- Οι φοιτητές/τριες καλούνται να θυμηθούν τις δράσεις τους σχετικά με την ηλικία, το επάγγελμα και τη «στάση» ζωής και να επιλέξουν μία από αυτές. Έπειτα, θα πρέπει να συνδυάσουν αυτή τη δράση με μία ανάλογη κίνηση για να δημιουργήσουν έναν χαρακτήρα. Επίσης, θα πρέπει να φανταστούν και ένα συγκεκριμένο περιβάλλον μέσα στο οποίο κινείται αυτός ο χαρακτήρας.

Συνδυασμός δράσεων II

- Τώρα οι φοιτητές/τριες ενώνουν τον χαρακτήρα που μόλις προηγουμένως αναπτύχθηκε με κάποιο από τα άτομα που παραστήσανε κατά τη δράση τους με τα μέλη του σώματος ή τα αγάλματα.
- Ακολουθεί αναστοχασμός πάνω σε αυτές τις δράσεις.

Επινόηση σκηνής

- Οι φοιτητές/τριες σε τριάδες βρίσκουν μία αιτία, ένα λόγο για να συσχετίσουν τον χαρακτήρα που επινόησε ο καθένας κατά την προηγούμενη δράση του με τον χαρακτήρα των άλλων παικτών. Κατά τη συσχέτιση αυτή οι χαρακτήρες θα πρέπει να προσέχουν, ώστε να διατηρήσουν όλα τα στοιχεία του χαρακτήρα τους αναλλοίωτα.

Άλλα προτεινόμενα θεατρικά παιχνίδια

- **Μεταμφίεση:** Οι φοιτητές δοκιμάζουν διάφορα ρούχα και αξεσουάρ: καπέλα, κασκόλ, γκαμπαρντίνες, ομπρέλες, φορέματα, φούστες, παντελόνι, σακάκια κ.λ.π. Καθένας διαλέγει μερικά στοιχεία, τα φορά, παίζει με αυτά και αφήνεται να επηρεαστεί απ' ότι φορά. Όλοι πρέπει να περπατούν μέσα στην αίθουσα, αρχικά χωρίς να μιλούν, αφήνοντας μόνο το ενδυματολογικά στοιχείο να επηρεάσει τη συμπεριφορά τους. Το θεατρικό αυτό κοστούμι μπορεί να επηρεάσει τον τρόπο που κινούνται, που μιλούν, τη "στάση" τους απέναντι στη ζωή. Κάθε παίκτης πρέπει να δώσει στο χαρακτήρα του ένα όνομα, μια δουλειά, μια ηλικία και μια "στάση" απέναντι στη ζωή. Όταν όλοι κινούνται πια σαν χαρακτήρες, αρχίζουν να έρχονται σε επαφή ο ένας με τον άλλον και να μιλούν. Οι σκηνές μπορεί να διαδραματίζονται σε οποιονδήποτε κοινόχρηστο χώρο στον οποίο δυο άνθρωποι μπορούν να συναντηθούν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1

A. Βιβλία - κείμενα (Text/books): Θεατρική αγωγή και Θεατροπαιδαγωγική

(Στα ελληνικά και μεταφρασμένα στα ελληνικά):

- Άλκηστις, Μαύρη αγελάδα, άσπρη αγελάδα, Δραματική Τέχνη στην Εκπαίδευση και διαπολιτισμικότητα, Τόπος, Αθήνα 2008.
- Αυδή, Αύρα, Μελίνα Χατζηγεωργίου, Η τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση: 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2007.
- Δαφέρμος, Μανόλης, Η Πολιτισμική-ιστορική θεωρία του Vygotsky. Φιλοσοφικές-ψυχολογικές-παιδαγωγικές διαστάσεις, Ατραπός, Αθήνα 2002.
- Feldenkrais, Moshe, Ο ικανός εαυτός. Η απελευθέρωση της δυναμικής του σώματος και του νου: Ένας οδηγός για τον αυθορμητισμό, μτφ. Δημήτρης Γιαννόπουλος, Θυμάρι, Αθήνα, 1996.
- Jacques, David, Μάθηση σε ομάδες: Εγχειρίδιο για όσους συντονίζουν ομάδες ενήλικων εκπαιδευομένων, μετ. Νίκη Φίλλιπς, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2004.
- Κατσαρίδου, Μάρθα, Η θεατροπαιδαγωγική μέθοδος. Μια πρόταση για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας σε διαπολιτισμική τάξη, Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2014.
- Κοντογιάννη, Αλκηστις, Το βιβλίο της δραματοποίησης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1998.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2

A. Βιβλία - κείμενα (Text/books): Θεατρική αγωγή και Θεατροπαιδαγωγική

(Στα ελληνικά και μεταφρασμένα στα ελληνικά):

- Ματσαγγούρας, Ηλίας, Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση: για το καθημερινό μάθημα, το ολόημερο σχολείο και για τα περιβαλλοντικά, τα Πολιτιστικά και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας Προγράμματα, Γρηγόρης, Αθήνα, 2004.
- Χρυσ αφίδης, Κ. Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία: Η εφαρμογή της μεθόδου Project στο σχολείο, Gutenberg, Αθήνα, 1994.

(Στα αγγλικά και γαλλικά):

- Boal, Augusto, Legislative Theatre: using performance to make politics, Routledge, Λονδίνο, 1998.
- Boal, Augusto, Theatre of the Oppressed, Pluto Press, Λονδίνο, 2002 [1979].
- Bolton, Gavin, Drama as Education, an argument for placing drama at the centre of the curriculum, Longman, Έσεξ, 1984.
- Cohen Cruz, Mady Shutzman, A Boal companion: dialogues on theatre and cultural politics, Routledge, Λονδίνο, 2007 [1950].
- Freire Paulo, Pedagogy of the Oppressed, Continuum, Νέα Υόρκη 2002.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 3

A. Βιβλία - κείμενα (Text/books): Θεατρική αγωγή και Θεατροπαιδαγωγική

(Στα αγγλικά και γαλλικά):

- Kupper, Petra, Robertson, Gwen, The community performance reader, Routledge, 2007.
- Needlands & Goode, Structuring Drama Work: A Handbook of Available Forms in Theatre and Drama, Cambridge University Press, Καίμπριτζ, 2000.
- Snyders, Georges, La joie à l' école, PUF, Παρίσι, 1986.
- O' Tool, John, The Process of Drama, Negotiating Arte and Meaning, Routledge, Λονδίνο 1992.
- Spolin, Viola, Improvisation for the theatre, a Handbook of Teaching and Directing Techniques, Northwestern University Press, Evanston Illinois 1969.
- Wagner, Betty Jane, Dorothy Heathcote: Drama as a Learning Medium, Heinemann, Λονδίνο, 1999.

B. Μη λεκτική επικοινωνία:

- Bruner, Jerome, Πράξεις νοήματος, επιμ. Μανώλης Τσαγκαράκης, Αλέξης Ζώτος, μτφ. Ήβη Ρόκου, Γιώργος Καλομοίρης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997 [Jerome Bruner, Acts of meaning].
- Goffman, Erving, The presentation of self in Everyday Life. Doubleday, Νέα Υόρκη, 1959.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 4

Συγγράμματα (επανάληψη):

- Κοντογιάννη, Άλκηστις, Το βιβλίο της δραματοποίησης, Πεδίο, Αθήνα, 2012 κωδικός στον Εύδοξο 12666117.
- Παπανδρέου Νικηφόρος, Περί θεάτρου, University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 1989, κωδικός στον Εύδοξο 17476.

Online readings

- Πηγές στο Διαδίκτυο: Baldwin, Patrice, μήνυμα της Ημέρας, 27η Νοεμβρίου 2011– Παγκόσμια Ημέρα για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Διεθνής Οργανισμός για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (IDEA), Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, WebPage: www.TheatroEdu.gr, 21 Nov 2011.
- Ευρωπαϊκό Τμήμα Διεθνούς Οργανισμού για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (IDEA-Europe), “Αρχές και προθέσεις”, Διακήρυξη για το Θέατρο/Δράμα στην Εκπαίδευση, Αθήνα, Νοέμβριος 2010 www.TheatroEdu.gr, 21 Nov 201.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ευαγγελία Παπαγεωργίου. «Γλώσσα του Σώματος και Λόγος: Η Συμβολή του Θεάτρου στην Εκπαιδευτική Πράξη. Ανάπτυξη θεατρικών χαρακτήρων: μέλη του σώματος και συνδυασμός δράσεων». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS308/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

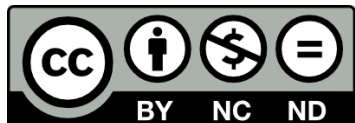
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Κερμανίδου Θεοδώρα
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

